

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-2-31-38>

 <https://orcid.org/0000-0002-1809-0804>

БІЛИК Вікторія

докторка економічних наук, професорка,
завідувача катедри освітнього і соціокультурного менеджменту та соціальної роботи,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: bilyk_v@ukr.net

 <https://orcid.org/0000-0002-3891-3804>

ШПИЛЬОВА Віра

докторка економічних наук, професорка,
професорка катедри освітнього і соціокультурного менеджменту та соціальної роботи,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: vera_bsh.21@ukr.net

 <https://orcid.org/0000-0001-8756-3727>

МОВЧАН Валентина

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка катедри початкової освіти,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
e-mail: valya_movchan_@vu.cdu.edu.ua

УДК 378.091-026.18:001.92(045)

НАУКОВІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМОК ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ

У статті розглянуто напрямки розвитку нових наукових знань та інновацій в освіті, проаналізовано застосування сучасних технологій навчання, та засобів наукових комунікацій у вітчизняному науковому просторі.

Розкрито сутність наукових комунікацій у сучасних освітніх технологіях, висвітлюються особливості функціонування та розвитку комунікацій їх місце у формуванні дослідницької компетентності майбутніх фахівців.

Окреслено форми та призначення наукових комунікацій як важливого чинника у формуванні дослідницької компетентності студентів.

Наголошено на важливості застосування та розвитку стратегії науково-дослідної діяльності, реалізація якої спрямована на прискорення розвитку окремих напрямків університетської науки, технологій, інноваційної діяльності закладів вищої освіти, що забезпечує стійке зростання економіки на основі підготовки висококваліфікованих кадрів,

Проаналізовано взаємозв'язок наукових комунікацій та інновацій в освіті, акцентовано увагу на технологічних, педагогічних, організаційних інноваціях, які сприяють швидкому розповсюдженню інноваційних ідей та їх впровадженню в освітній процес.

Ключові слова: вища освіта; наукові комунікації, якість освіти; науково-дослідна діяльність, інновації, стратегія, реформи вищої освіти.

Мета статті полягає у розкритті сутності та сучасних засобів наукових комунікацій у вітчизняному науковому просторі, процесів формування і використання нових наукових знань та інновацій в освіті.

Аналіз останніх досліджень. Трансформації в системі вищої освіти та інновацій напрямком сучасних освітніх технологій набуває нового значення через інтенсивний розвиток суспільства у всіх галузях. Такий розвиток суттєво впливає на всі сфери ко-

мунікативного процесу наукової системи освіти, що визначено концептуальними положеннями загальнодержавних нормативних документів, у яких знайшли відображення постанови президії Академії наук України «Про розвиток науки та трансформацію суспільства: концепція для України», концепція «Stem-освіти в Україні», закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (Про наукову і науково-технічну діяльність, 2015; Питання цифрової трансформації, 2021). Впровадження наукових-комунікацій та інноваційних технологій в управлінні освітньою організацією є найголовнішою складовою перспективного її розвитку. Базовими нормативно-правовими документами у системі освіти, зокрема Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр. (Стратегія розвитку вищої освіти, 2020).

У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2031 року» наголошується, що інтеграція країни в світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення її якості, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, модернізації змісту освіти й організації її відповідно до світових тенденцій. Розбудова інформаційного суспільства, розвиток інтеграційної взаємодії освіти та науки обумовлюють необхідні політичні рішення, спрямовані на створення сприятливих умов для інноваційного розвитку, стимулювання наукових досліджень, що є особливо актуально для України.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток суспільства диктує необхідність змін, в умовах, що склалися сьогодні,

основним завданням вітчизняних закладів вищої освіти є пошук ефективних механізмів інтеграції результатів університетської науки в національну інноваційну систему та світовий інноваційний процес.

Наукові комунікації як стратегічний напрямок інновацій в освіті є важливою складовою сучасного освітнього процесу, що спрямована на покращення ефективності передачі знань, стимулювання інноваційного мислення та формування наукової культури серед студентів та викладачів. Цей напрямок охоплює використання різноманітних технологій, методів та підходів для сприяння більш ефективному обміну інформацією в наукових та освітніх середовищах.

Дослідженню питань розвитку комунікацій у науковому просторі, її місця у формуванні дослідницької компетентності майбутніх фахівців різних галузей знань присвячено праці вітчизняних та зарубіжних вчених. Так серед зарубіжних досліджень варто відзначити роботу професора Університету Вроцлава (Польща) А. Kobylarek, який обґрунтував та розробив сучасні моделі наукової комунікації, особливості спілкування у науковій сфері.

Теоретичні та практичні аспекти розробки та впровадження технологій віртуального комунікаційного простору в освітню діяльність сучасних вузів розглянуті в дослідженнях С. Абламейко, В. Григи, В. Пилипенко, В. Галинського, І. Нагаєвої, В. Онопрієнко, С. Шуклина та ін.

Окремі організаційні аспекти наукових комунікацій розроблено в дослідженнях Л. Хижняк, В. Ткачук, Ю. Сурміної – питання компонентного складу наукової комунікації. Операційним і тактичним особливостям інтегрованих комунікацій освітніх організацій вищої освіти присвячені праці Н. Бачуріна, Е. Бутенко, В. Федько і інших. Роботи зазначених науковців складають методологічну основу трактування поняття «комунікації», «наукової комунікації» у нашому дослідженні.

Внесок зазначених науковців є надзвичайно важливим, але методичні підходи до оновлення інструментів наукових комунікацій, впровадження сучасних освітніх технологій вимагають безперервного розвитку та вдосконалення.

Освіта та наука є ключовими інструментами суспільної трансформації, що забезпечують цінності та життєздатність суспільства. Лише завдяки науці, освіті, технологіям та інноваціям країна може досягти європейського рівня прогресу. Наразі є цілком очевидним, що рівень розвитку освіти залежить від невинного розвитку науки у поєднанні з сучасними інноваційними технологіями.

Розвиток комунікаційних процесів один із найважливіших аспектів наукової діяльності у вищих навчальних закладах, що створює можливості для передачі інформації споживачам освітніх послуг, має вирішальне значення для пошуку, реалізації ідей та обґрунтування наукового експериментування чи розроблення нових продуктів, які є результатом наукових досліджень.

Переходячи безпосередньо до сутнісних характеристик терміна «комунікація», варто зазначити, що в історико-філософському контексті витоки теорії комунікації пов'язані з уявленнями про спілкування у формі конструкцій, що характеризують суспільство з політичної та етичної позицій. (Сократ, Платон, Арістотель).

Комунікації сьогодні – це сукупність комунікативних взаємодій, множина визначень комунікації та цілі, на досягнення яких впливає багато факторів життєдіяльності людини, підтверджують той факт, що поняття «комунікація» багатоаспектне, але при цьому воно включає в себе різні значення.

Звернення до поняття «комунікація» в сфері вищої освіти має певні евристичні можливості для підвищення ефективності управління освітніми процесами. Також комунікації в освітній системі можна розглядати як організаційні комунікації, які, в широкому сенсі, є основою для комплексного вивчення всіх комунікацій в організації. Водночас термін «організаційні комунікації» служить базою для систематизації проблемної області з точки зору менеджменту.

Таким чином, комунікація є предметом вивчення різних наукових дисциплін, це система, в рамках якої здійснюється обмін інформацією, та способи взаємодії, за допомогою яких створюється, передається і приймається необхідна інформація.

Сьогодні питання наукової комунікації набуває нового значення через інтенсивний розвиток суспільства, наукові комунікації – є невід'ємною частиною освітнього середовища, їх роль у суспільстві важко переоцінити. З'являються нові технології, базою для використання яких повинна бути комплексна, грамотно організована і правильно реалізована комунікаційна стратегія, яка реалізовує переважно стратегічні цілі, задає нові параметри комунікацій.

Наукові комунікації є основним механізмом розвитку науки, необхідною умовою формування і розвитку особистості вченого. Під науковими комунікаціями Ряд вітчизняних науковців розуміють сукупність процесів подання, передачі і отримання наукової інформації із зміщенням акцентів

у бік поширення відкритого доступу до знань і результатів наукових досліджень (Горбенко, 2009; Кремень, та ін., 2020).

Українські дослідники Н. Волкова (Волкова, 2005) та Д. Грига (Грига, 2021) розглядають наукові комунікації як процес обміну знаннями, ідеями, методами та результатами наукових досліджень між науковцями, а також між науковим співтовариством і ширшою аудиторією. Цей процес відіграє ключову роль у розвитку науки, забезпечуючи поширення нових знань і стимулюючи подальші дослідження.

Виходячи з цього, необхідно погодитися із авторами з точки зору визначення наукових комунікацій як процесу обміну знаннями як механізму передачі інформації про наукові відкриття та інновації серед дослідників, викладачів, студентів і широкої публіки. Цей процес включає публікації в наукових журналах, як один із основних способів розповсюдження наукових знань, в процесі яких статті проходять процес рецензування, що забезпечує їх якість і достовірність. Конференції та семінари надають змогу науковцям представляють свої дослідження, обмінюватися ідеями та встановлюють професійні контакти, сьогодні великою популярністю користуються менш формальні форми спілкування, такі як наукові блоги, подкасти, які спрямовані на широку аудиторію і пояснюють наукові концепції доступною мовою.

З іншої точки зору це і спосіб поширення наукових знань через соціальні медіа та інтернет-платформи - інструменти для швидкого обміну інформацією та залучення громадськості до наукових дискусій, що допомагають забезпечити доступ до результатів досліджень для інших науковців, політиків, практиків, сприяючи впровадженню наукових знань у практику та політику.

Незаперечним є факт, що однією із ефективних форми наукових комунікацій виступають платформи для професійної, наукової взаємодії різних форм і каналів, через які науковці взаємодіють між собою. Розвиток засобів спілкування дає змогу розширювати спектр впливу наукового знання на суспільство та створює передумови для нового розуміння поняття наукової комунікації з іншими зацікавленими сторонами, що можуть об'єднуватися для спільних проектів, обговорення та обміну досвідом. Це включає як формальні (наукові журнали, конференції), так і неформальні (обговорення, особисті зустрічі) методи комунікації.

Узагалі, наукові комунікаційні можна визначити як сукупність різноманітних технологічних інструментів і ресурсів, які

використовуються для розширення доступу до знань, забезпечення процесу підвищення якості наукових досліджень, створення, поширення, збереження та управління науковою інформацією, що сприяє підвищенню рівня освіти наукової об'єктивованості та професійної підготовки студентів.

Ефективність сучасних освітніх закладів, їх конкурентоспроможність в значній мірі залежать від функціонування комунікаційних систем та рівня формування наукової дослідницької компетентності майбутніх фахівців.

Сучасна професійна діяльність вимагає від спеціалістів проведення досліджень, здатності розв'язувати принципово нові завдання, творчого застосування наукових досягнень та постійного вдосконалення кваліфікації в будь-якій суспільній сфері. Зміна і ускладнення ринку освітніх послуг сьогодні змушують переосмислити процеси взаємодії з цільовою аудиторією. Ефективність традиційних методів прямого впливу зменшується, і з'являються нові технології. Тому наукова підготовка студентів вищих навчальних закладах є одним із ключових завдань освітнього процесу

Саме наукова комунікація є важливим чинником у формуванні дослідницької компетентності на перших етапах формування науковця одна із важливих компонент професійної компетентності здобувачів магістерської програми, зокрема навчання за магістерським рівнем вищої освіти.

Педагогічна підготовка магістрантів зосереджується на розвитку їхньої здатності до інноваційної діяльності та оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями. Здобувачі вищої освіти, у спілкуванні з колективом і різними категоріями студентів, удосконалюють навички володіння мовою науки, наукового викладу інформації оволодівають загальною та галузевою термінологією, формують навички професійного спілкування.

Розвитку комунікативної компетентності студентів сприяє створення умов, що позитивно впливають на професійний рівень майбутніх фахівців, їх творчу самореалізацію та вдосконалення їхньої діяльності. Сприяння міждисциплінарним підходам у дослідженнях та навчанні дозволяє інтегрувати знання з різних наукових галузей та сприяти інноваційним рішенням складних проблем. Ці умови включають усвідомлення студентами важливості комунікативної компетентності для майбутньої професії та програмно-методичне забезпечення її практичного втілення

Застосування інтерактивних та проблемно-орієнтованих методів навчання, таких як проектне навчання, дослідницькі семі-

нари та хакатони, для розвитку критичного мислення та практичних навичок у студентів у викладанні як спеціальних, так і соціально-гуманітарних дисциплін. Володіння викладачами необхідним рівнем комунікативної компетентності, залучення студентів до різноманітних форм активної самостійної та індивідуальної роботи, а також особистісно-орієнтоване спілкування з різними партнерами є ключовими механізмами розвитку науки та необхідними умовами формування і розвитку особистості вченого.

Наукові комунікації є невід'ємною частиною наукового процесу, забезпечуючи не тільки обмін інформацією, але й створення умов для інтеграції нових знань у суспільство. Актуальні галузеві проблеми можуть бути покладені в основу науково-дослідної роботи студентів за весь період навчання в університеті. Створення сприятливих умов для проведення наукових досліджень, включаючи фінансову підтримку, доступ до сучасних лабораторій та дослідницького обладнання, а також стимулювання співпраці між науковими установами. збільшують потенційну можливість розширення професійних контактів, впливають на розвиток самого характеру наукової діяльності. Науково-дослідна робота майбутніх фахівців в усьому розмаїтті її форм втрачає свою доцільність, якщо вона не має перспектив подальшого застосування у професійній діяльності.

Стратегічна мета науково-дослідної діяльності закладів вищої освіти – розвиток інтелектуального капіталу та наукомісткої освіти, що забезпечують стійке зростання економіки на основі підготовки висококваліфікованих кадрів, здатних до генерації інновацій, націлених на підвищення економічного потенціалу та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Наукові комунікації сприяють встановленню контактів та співпраці між дослідниками, викладачами та студентами з різних країн та галузей знань, що стимулює обмін досвідом та спільне вирішення наукових проблем.

На розвиток науково-дослідної діяльності закладів вищої освіти впливає ряд різно-рідних факторів, реалізація яких спрямована на прискорення розвитку окремих напрямків університетської науки і технологій, інноваційної діяльності закладів вищої освіти. Освіта та підвищення обізнаності допомагає освітнім установам у навчанні нових поколінь науковців і підвищує обізнаність громадськості про наукові досягнення.

Нові засоби наукових комунікацій - невід'ємна частина освітнього середовища, це складний процес, який передбачає норми наукової етики та стандартів, дотримання яких забезпечує контроль якості

наукових робіт через процес рецензування наукових досліджень. В освітніх закладах норми моралі отримують своє ідейне вираження в формуванні наукової культури та дотриманні етичних стандартів у наукових дослідженнях та освітньому процесі, включаючи академічну чесність, відповідальне використання даних та дотримання прав інтелектуальної власності. Щодо академічної доброчесності студента-дослідника важливо звернути увагу на правильне оформлення посилань на джерела інформації та ідеї інших авторів, грамотне цитування та дотримання законодавства про авторське право. Високий рівень етики спілкування у закладах вищої освіти досягається за рахунок організаційної культури та формується на основі культури загалом.

Отже, наукові комунікації є ключовим елементом інноваційного розвитку освітніх систем, поширення та збереження культурних цінностей, сприяють підвищенню якості освіти, розвитку наукового потенціалу та підготовці конкурентоспроможних фахівців. Нові засоби наукових комунікацій не лише розширюють потенціал для професійних контактів, але й впливають на саму природу наукової діяльності. Впровадження сучасних інноваційних технологій змінює структуру наукового спілкування, роблячи його все більш важливим механізмом для розвитку освіти, науки і суспільства в цілому. Вони включають різноманітні процеси обміну знаннями, ідеями, дослідженнями та інноваціями між науковцями, викладачами, студентами і суспільством.

В останнє десятиліття ХХ ст. в Україні інноваційні освітні процеси пов'язані з відродженням демократичної системи національної освіти, цілісної та здатної до оновлення, саморозвитку, спроможної синтезувати кращий вітчизняний і зарубіжний досвід що, безумовно, впливає на якість педагогічного процесу. Сьогодні важливою є проблема створення та впровадження освітніх інновацій у навчальний процес, які відповідно до вимог сучасного суспільства та ринку праці повинні забезпечувати високоякісну підготовку. сприяти навчанню майбутніх фахівців з управління закладами освіти.

Освітні інновації сучасності — це нові методи, підходи, технології та практики, які впроваджуються в освітній процес з метою підвищення якості навчання, його доступності та ефективності. Вони спрямовані на адаптацію освіти до потреб сучасного суспільства, враховуючи швидкий розвиток технологій і змінювані вимоги до знань і навичок.

Інноваційна діяльність закладів вищої освіти як міждисциплінарна категорія є в даний час предметом економічних (механізми управління, стимулювання, оцінки інноваційної діяльності), соціологічних (роль інновацій в суспільному розвитку, сприйняття та опір інноваційної діяльності), педагогічних (підготовка, участь викладачів та педагогічних колективів в інноваційних процесах) досліджень.

Управління інноваційними освітніми процесами базується на певних принципах, які виступають як норми та орієнтири діяльності, відображаючи конкретні закони та закономірності реалізації інновацій. У системі управління інноваційними процесами освітньої установи це можна розглядати як планірне, прогнозоване і технологічно забезпечене керування, що включає спеціальний комплекс практичних заходів, заснованих на досягненнях науки та професійному педагогічному досвіді, спрямованих на підвищення компетенції та професійної майстерності педагогів. Інноваційний процес у сфері освіти має свої особливості, пов'язані зі специфікою діяльності освітніх установ, особливо у вищій освіті. Перш за все, це стосується вищої освіти. Як правило, освітній заклад є замкнутою системою, яка створює та впроваджує інновації в освітню діяльність.

Проблеми управління інноваціями у сфері вищої освіти досліджуються в різних областях наук, де визначаються базові поняття: «інноваційне середовище закладу вищої освіти», «інноваційна діяльність у сфері освіти». В авторських визначеннях відбивається специфіка наук, враховується функціонування закладу вищої освіти як елемента економічних відносин і як освітньої організації. Велику кількість досліджень з розвитку інноваційних процесів в освіті присвятили відомі науковці: В. Кремень, І. Язюн, В. Загвязинский, І. Піддасий, А. Подимова, та ін. Питанням управління інноваційною діяльністю закладів вищої освіти присвячено дослідження А. Велькова, М. Платонова, І. Ярмоленко; оцінка інноваційної діяльності вищого навчального закладу – О. Латуха, Ю. Мілова та ін.

Інновації в освіті є природним процесом, який постійно розвивається та приносить значні результати. Їх впровадження допомагає вирішити конфлікти між традиційною системою освіти та вимогами до сучасної якісної освіти. Інноваційна діяльність закладів вищої освіти отримує зовнішнє вираження через інноваційну активність, яка є найважливішою якісною характеристикою освітнього закладу. За визначенням Г. Клімової інновація освіти – ціле-

спрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм навчання й виховання, адаптації процесу навчання до нових вимог (Клімова, 2013). Ефективна реалізація інноваційної діяльності ЗВО для підвищення якості освітніх послуг і забезпечення цілеспрямованого розвитку освітнього закладу потребує управління інноваційною діяльністю, методологічним основам якої, механізмам її реалізації та оцінки присвячені дослідження О. Латухи, М. Платонова, І. Ярмоленко та інших науковців. Узагальнюючи результати досліджень авторів, можна констатувати, що управління інноваційною діяльністю у закладах вищої освіти спрямоване не тільки на створення, освоєння і поширення різноманітних інновацій, а й на створення сприятливих умов для інноваційної діяльності, залучення в неї всіх учасників освітнього процесу і стимулювання їх інноваційної активності.

Інноваційні процеси в системі освіти покликані формувати якісно новий етап взаємодії та розвитку науково-педагогічної творчості, а також процесів застосування її результатів. Інноваційні підходи до навчання та досліджень сприяють розвитку нових методів викладання та навчання, які відповідають вимогам сучасного суспільства. Стимулювання інновацій сприяє генерації нових ідей та підходів до вирішення наукових і технологічних проблем, передбачає поступове оновлення і вдосконалення змісту, методів, засобів, педагогічних технологій, що, безумовно, впливає на якість педагогічного процесу.

Інновації в освіті стосуються впровадження нових ідей та підходів у навчальний процес для покращення його якості та результативності. Вони можуть включати: технологічні інновації, використовуючи комп'ютерні програми, мобільні додатки, інтерактивні дошки, онлайн-курси та інші технології для підтримки навчання. Набуває актуальності застосування в освіті сучасних прагматичних педагогічних інновацій, котрі включають нові методи викладання, такі як гейміфікація, перевернуте навчання, проектне навчання, кооперативне навчання. Нині в науково-педагогічній практиці застосовують організаційні інновації, що спонукають до зміни в структурі та управлінні навчальними закладами, сприяють покращенню ефективності навчання (гнучкі графіки, індивідуальні навчальні траєкторії) та ефективній організації освітнього процесу: ці інновації покликані зробити навчання більш динамічним, інклюзивним та ефективним, відповідаючи на виклики сучасного світу.

Результатом розвитку освітніх наукових комунікацій виступає здатність навчального закладу освоювати й реалізовувати інновації, що створюють нові можливості для розвитку інноваційного потенціалу навчального закладу й інноваційної компетентності педагогів. Найбільш поширеними формами науково-інтеграційної діяльності є організація науково-практичних конференцій, інтернет-форумів, тренінгів, проведення виїзних семінарів в школах, у регіонах, спільне видання книг, монографій, збірників наукових статей. Так в червні 2024 року на базі Навчально-наукового інституту педагогічної освіти, соціальної роботи та мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького відбувся Всеукраїнський дискусійний форум «Тенденції підготовки фахівців у сфері освіти та освітнього менеджменту», де в панельних дискусіях взяли участь провідні науковці України з обговорення тенденцій підготовки фахівців з управління навчальними закладами та якістю освітніх послуг; соціально-педагогічних теорій, концепцій та практик в умовах суспільних трансформацій.

Отже, інновації в освіті – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, оновлення навчальних програм з урахуванням сучасних вимог та потреб ринку праці, включення нових дисциплін та модулів, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану, інноваційність спрямована на використання сучасних технологій в освітньому процесі.

Впровадження інноваційної діяльності у сфері освіти у сутнісному вимірі передбачає перенесення акценту з процесу навчання на його результати, сприяє впровадженню ступеневої підготовки майбутніх фахівців з проведенню науково-дослідних робіт, апробації та використанню результатів наукових досліджень.

У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки (Стратегія розвитку вищої освіти, 2020) зазначено, що принцип різноманітності елементів освітньої системи є ключовим для концептуальної моделі інноваційної вищої освіти України. Інноваційна діяльність в освіті передбачає зміщення акценту з процесу навчання на результати, трансформацію відносин між педагогом і учнем або викладачем і студентом у напрямку відкритості, співпраці та ефективної взаємодії, особистіс-

ний підхід до учня чи студента з метою забезпечення його продуктивної пізнавальної діяльності. Також це включає значні зміни у цінностях, цілях, засобах та інструментах навчання, створення психолого-педагогічних, дидактичних та методичних умов для конструктивної взаємодії у навчальному процесі, а також виконання ряду інших завдань, які потенційно сприяють удосконаленню системи освіти.

Основним напрямом наукової та організаційної діяльності є ініціювання та координація наукових досліджень у сфері освітніх інновацій, а також підготовка фахівців для їх впровадження. Це досягається шляхом залучення викладачів і студентів вищих навчальних закладів до проведення досліджень, розробки, накопичення, впровадження та поширення інформації з питань інноваційних освітніх технологій і розвитку

Використання інноваційних підходів сприяє якійсь підготовці креативних і компетентних майбутніх фахівців, готових для прийняття стратегічних управлінських рішень у професійній діяльності.

Узагальнюючи вищесказане, можна стверджувати, що з позицій міждисциплінарного підходу інноваційна діяльність у закладах вищої освіти є комплексною характеристикою, що забезпечує створення, освоєння, поширення різноманітних інновацій, що володіють властивістю відтворення кадрового потенціалу закладів вищої освіти, які забезпечують його розвиток і зміцнення позицій на ринку освітніх послуг. Формування наукової освіти та інновацій є трендом сучасної освітньої політики нашої держави, стратегічний напрямок інновацій в освіті це створення та впровадження інноваційних освітніх методик у вітчизняну педагогічну практику для сталого розвитку країни та світу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що наукові комунікації та інновації в освіті взаємопов'язані. Ефективні наукові комунікації сприяють швидкому розповсюдженню інноваційних ідей та їх впровадженню в освітній процес, що, у свою чергу, підвищує якість освіти та сприяє розвитку наукового потенціалу суспільства. Наукові комунікації потрібно розглядати як стратегічну інвестицію в розвиток країни, суспільства, освіти, а також як внесок в ефективне використання освітнього, науково-технічного та інноваційного потенціалу для економічного розвитку країни.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо активне використання засобів наукової комунікації для підвищення рівня компетентності студентів в процесі наукових досліджень, участі у науковій дискусії у процесі обґрунтування результатів власних досліджень.

Список бібліографічних посилань

- Брик, 2022 – Брик, Р.С. (2022). Формування інноваційної компетентності у майбутніх керівників закладів освіти як ефективна умова забезпечення якості освіти. *Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку. Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції* (Тернопіль, 28 жовтня 2022 р.). Тернопіль: ЗУНУ. РР. 215–221.
- Буйницька, 2019 – Буйницька, О.П. (2019). Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навч. посіб. Київ: ЦУА. 240 с.
- Волкова, 2005 – Волкова, Н.П. (2005). Професійно-педагогічна комунікація: теорія, технологія, практика: Монографія. Донецьк: РВВ ДНУ, 2005. 304 с.
- Горбенко, 2009 – Горбенко, Я.О. (2009). Тенденції розвитку наукових комунікацій в сучасній Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*, 24: 167–174
- Грига, 2021 – Грига, Д.П. (2021). Кар'єрний коучинг як сучасна технологія розвитку персоналу. *Сучасні аспекти та перспективні напрямки розвитку науки*: матеріали II Міжнародної студентської наукової конференції, м. Мукачево, 3 грудня, 2021 рік. Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», Т. 1: 18–20.
- Дичківська, 2015 – Дичківська, І. (2015). Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав. 302 с
- Клімова, 2013 – Клімова, Г.П. (2013). Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу. URL: <https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2013/04/Klimova.pdf>
- Кремень, та ін., 2020 – Кремень, В.Г., Ільїн, В.В., Борінштейн, Є.Р., Гальченко, М.С., Ліпін, М.В., Погрібна, Д.В., Савчук, Н.В., Федорчук, О.А., (2020). Стратегії формування творчої особистості: методи, прийоми, форми. [Монографія]. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. 320 с.
- Питання цифрової трансформації, 2021 – Деякі питання цифрової трансформації (2021): Постанова Кабінету Міністрів України № 365-р від 17.02.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2021-%D1%80#Text>.
- Про наукову і науково-технічну діяльність, 2015 – Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
- Стратегія розвитку вищої освіти, 2020 – Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр. *Міністерство освіти і науки України*. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
- Balyk, Shmyger, 2016 – Balyk, N., Shmyger, G. (2016). The Study and the Use of the Combination of ICT Tools of Ecommunication at the Pedagogical University. Monograph «E-learningMethodology – Implementation and Evaluation». Katowice – Cieszyn. – University of Silesia, 8: 157–173.
- Morze, Makhachashvili & Smyrnova-Trybulska, 2016 – Morze, N., Makhachashvili, R., Smyrnova-Trybulska E. (2016). Communication in Education: ICT Tools Assessment. *Conference: DIVAI2016. Conference Paper* (PDF Available). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/313243765_Communication_in_Education_ICT_Tools_Assessment.
- sessment. *Conference: DIVAI2016. Conference Paper* (PDF Available). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/313243765_Communication_in_Education_ICT_Tools_Assessment.

References

- Brik, R.S. (2022). The formation of innovative competence in future heads of educational institutions as an effective condition for ensuring the quality of education. *Innovations in education: realities and prospects of development*. Materials of the IV International. scientific and practical conference (Ternopil, October 28, 2022). Ternopil: WUNUniversity. РР. 215–221.
- Buynytska, O.P. (2019). Information technologies and technical means of education: a study guide. Kyiv: Center for Educational Literature. 240 p.
- Volkova, N.P. (2005). Professional and pedagogical communication: theory, technology, practice: Monograph. Donetsk: Editorial and publishing department of Donetsk National University. 304 p.
- Horbenko, Ya.O. (2009). Trends in the development of scientific communications in modern Ukraine. *Bulletin of Kharkiv National University named after V.N. Karazin. Sociological research of modern society: methodology, theory, methods*, 24: 167–174
- Griga, D.P. (2021). Career coaching as a modern technology of personnel development. *Modern aspects and prospective directions of the development of science: materials of the II International Student Scientific Conference*, Mukachevo, December 3, 2021. Vinnytsia: Non-governmental organization "European Scientific Platform", Vol. 1: 18–20.
- Dychkivska, I. (2015). Innovative pedagogical technologies. Kyiv: Akademvydav.. 302 p.
- Klimova, H.P. (2013). Innovative development of higher education in Ukraine: methodological aspect of the analysis. Retrieved from <https://ndipzir.org.ua/wpcontent/uploads/2013/04/Klimova.pdf>
- Kremen, V.G., Ilyin, V.V., Borinstein, Y.R., Galchenko, M.S., Lipin, M.V., Pogribna, D.V., Savchuk, N.V., Fedorchuk, O.A., (2020). Strategies for the formation of a creative personality: methods, techniques, forms. [Monograph]. Kyiv: Institute of the Gifted Child of the National Academy of Sciences of Ukraine. 320 p.
- Some issues of digital transformation (2021): Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 365-r dated February 17, 2021. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2021-%D1%80#Text>.
- On scientific and technical activity: Law of Ukraine dated November 26, 2015 No 848-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
- Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2031. *Ministry of Education and Science of Ukraine*. 2020. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
- Balyk, N., Shmyger, G. (2016). The Study and the Use of the Combination of ICT Tools of Ecommunication at the Pedagogical University. Monograph «E-learningMethodology – Implementation and Evaluation». Katowice – Cieszyn. – University of Silesia, 8: 157–173.
- Morze, N., Makhachashvili, R., Smyrnova-Trybulska E. (2016). Communication in Education: ICT Tools Assessment. *Conference: DIVAI2016. Conference Paper* (PDF Available). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/313243765_Communication_in_Education_ICT_Tools_Assessment.

BILYK Victoriia

Doctor of Economy, Professor,
Head of the Department of Educational and Socio-Cultural Management and Social Work,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

SHPILEVA Vira

Doctor of Economy, Professor,
Professor at the Department of Educational and Socio-Cultural Management and Social Work,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

MOVCHAN Valentyna

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Primary Education,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

SCIENTIFIC COMMUNICATIONS AS A STRATEGIC DIRECTION OF INNOVATIONS IN EDUCATION

Summary. *The article examines the directions of development of new scientific knowledge and innovations in education, analyzes the use of modern learning technologies and means of scientific communication in the domestic scientific space. The essence of scientific communications in modern educational technologies is revealed, the peculiarities of the functioning and development of communications and their place in the formation of research competence of future specialists are highlighted.*

The forms and purposes of scientific communications as an important factor in the formation of students' research competence are outlined.

The importance of the application and development of the strategy of scientific and research activities, the implementation of which is aimed at accelerating the development of certain areas of university science, technolo-

gies, and innovative activities of higher education institutions, which ensures sustainable economic growth based on the training of highly qualified personnel, is emphasized.

The relationship between scientific communications and innovations in education is analyzed, attention is focused on technological, pedagogical, and organizational innovations that contribute to the rapid spread of innovative ideas and their implementation in the educational process.

Keywords: higher education; scientific communications, quality of education; research activities, innovations, strategy, higher education reforms.

Одержано редакцією 04.06.2024
Прийнято до публікації 18.06.2024